

Skatteutskottets betänkande

1981/82:19

om avdragsregler för realisationsförluster på premieobligationer
(prop. 1981/82:68)

Propositionen

Regeringen (budgetdepartementet) föreslår i proposition 1981/82:68 att riksdagen antar vid propositionen fogat förslag till lag om ändring i kommunalskattelagen (1928:370).

Genom lagstiftning hösten 1980 föreskrevs att realisationsförluster på premieobligationer inte får kvittas mot realisationsvinster på andra tillgångar än premieobligationer. Enligt särskilda övergångsbestämmelser gäller dock att förluster som uppkommer vid försäljningar under år 1981 får kvittas vid 1982 års taxering även mot vinster på börsnoterade aktier och andelar i vissa aktiefonder.

I propositionen föreslås att nämnda övergångsbestämmelser skall permanentas såvitt avser premieobligationer utgivna år 1980 eller tidigare. Realisationsförluster på sådana premieobligationer skall således få kvittas mot under förluståret uppkomna realisationsvinster på börsnoterade aktier och andelar i aktiefonder även när försäljningen sker efter utgången av år 1981. Vidare skall förlusterna, i likhet med vad som i allmänhet gäller för realisationsförluster, få sparas till ett senare år för kvittning mot vinster på de nu angivna slagen av värdepapper.

Lagförslaget har följande lydelse.

**Förslag till
Lag om ändring i kommunalskattelagen (1928:370)**

Härigenom föreskrivs att punkt 4 av anvisningarna till 36 § kommunalskattelagen (1928:370) skall ha nedan ängivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Anvisningar

till 36 §

4.¹ Avdrag för realisationsförlust, beräknad enligt punkt 3 ovan, får göras från sådan realisationsvinst eller lotterivinst som enligt punkt 5 av anvisningarna till 18 § är hänförlig till samma förvärvskälla som förlusten.

Avdraget skall i första hand göras från den realisationsvinst eller lotterivinst som är hänförlig till samma beskattningsår som realisationsförlusten. Har en förlust inte kunnat utnyttjas för avdrag nämnda beskattningsår, får avdrag för förlusten göras ett senare beskattningsår, dock senast sjätte beskattningsåret efter det till vilket förlusten är hänförlig. En på detta sätt förskjuten realisationsförlust får dras av endast mot den realisationsvinst eller lotterivinst som det senare beskattningsåret återstår sedan avdrag har gjorts för de realisationsförluster som är hänförliga till det året.

Avdrag för realisationsförlust på grund av avyttring av premieobligationer, som har utfärdats här i riket, får *inte för något beskattningsår*

4. Avdrag för realisationsförlust, beräknad enligt punkt 3 ovan, får, *om inte annat följer av andra stycket*, göras från sådan realisationsvinst eller lotterivinst som enligt punkt 5 av anvisningarna till 18 § är hänförlig till samma förvärvskälla som förlusten.

Avdrag för realisationsförlust på grund av avyttring av premieobligationer, som har utfärdats här i riket, får göras *endast från* realisationsvinst som har uppkommit vid avyttring av sådana premieobligationer. *Har de med förlust avyttrade premieobligationerna utfärdats år 1980 eller tidigare, får dock avdrag för förlusten göras även från realisationsvinst vid avyttring av*

a) sådan aktie i svenskt aktiebolag som vid tidpunkten för avyttringen av aktien är inregistrerad vid Stockholms fondbörs och

b) andel i sådan svensk aktiefond som, vid ingången av det år då andelen avyttras, till minst två tredjedelar består av vid Stockholms fondbörs inregistrerade aktier i svenska aktiebolag.

Avdrag för realisationsförlust skall i första hand göras från den realisationsvinst eller lotterivinst som är hänförlig till samma beskattningsår

¹ Senaste lydelse 1980:1048.

Nuvarande lydelse

göras med större belopp än som motsvarar den till beskattningsåret hänförliga skattepliktiga realisationsvinst som har uppkommit vid avyttring av sådana premieobligationer.

Föreslagen lydelse

som realisationsförlusten. Har en förlust inte kunnat utnyttjas för avdrag nämnda beskattningsår, får avdrag för förlusten göras ett senare beskattningsår, dock senast sjätte beskattningsåret efter det till vilket förlusten är hänförlig. En på detta sätt förskjuten realisationsförlust får dras av endast mot den realisationsvinst eller lotterivinst som det senare beskattningsåret återstår sedan avdrag har gjorts för de realisationsförluster som är hänförliga till det året.

Denna lag träder i kraft tre veckor efter den dag då lagen enligt uppgift på den har kommit ut från trycket i Svensk författningssamling och tillämpas första gången vid 1983 års taxering. Bestämmelserna i punkt 4 andra stycket av anvisningarna till 36 § gäller dock inte i fråga om förlust som har uppkommit vid avyttring före ingången av år 1981.

Motionerna

Med anledning av propositionen har väckts följande motioner

1981/82:110 av Knut Wachtmeister m. fl. (m)

I motionen hemställs att riksdagen beslutar att kvittningsrätt för realisationsförlust vid försäljning av premieobligationer mot realisationsvinster vid försäljning av börsnoterade aktier och andelar i aktiefonder även skall gälla premieobligationer utgivna 1981 eller senare.

1981/82:140 av Lars Werner m. fl. (vpk)

I motionen hemställs att riksdagen avslår propositionen.

1981/82:141 av Erik Wörnberg m. fl. (s)

I motionen hemställs att riksdagen avslår propositionen.

Utskottet

Som huvudprincip vid beskattningen gäller att en realisationsförlust på en viss tillgång får kvittas mot realisationsvinster på andra tillgångar. Kan en förlust helt eller delvis inte utnyttjas för avdrag under det år då den har uppkommit, får den inte utnyttjade delen sparas för avdrag mot realisationsvinster som redovisas något av de sex följande åren, allt under förutsättning att de skattepliktiga vinsterna det senare året överstiger de under samma år uppkomna förlusterna.

Dessa regler gällde tidigare även förluster som uppkommit vid försäljning av premieobligationer. Sådana förluster kunde således kvittas mot vinster på exempelvis fastigheter eller aktier. Genom beslut vid förra riksmötet begränsades emellertid denna möjlighet. Innebörden av de nya reglerna är att förluster vid försäljningar av premieobligationer som sker efter utgången av år 1981 inte får utnyttjas för kvittning mot vinster på andra tillgångar än premieobligationer. De nya reglerna berör inte försäljningar av premieobligationer som har skett före utgången av år 1980. Har en sådan försäljning lett till förlust och har förlusten inte kunnat utnyttjas vid 1981 års taxering, får den sparas enligt vanliga regler för kvittning mot realisationsvinster på alla slags tillgångar. Enligt en särskild övergångsregel gäller att förluster som uppkommer under år 1981 får kvittas vid 1982 års taxering, förutom mot vinster på premieobligationer, även mot vinster samma år på börsnoterade aktier och på andelar i sådana aktiefonder som till minst två tredjedelar består av börsnoterade aktier. Kan förlusterna inte utnyttjas vid 1982 års taxering, får de dock sparas endast för kvittning mot vinster på premieobligationer.

I propositionen föreslås att den av riksdagen förra året antagna övergångsregeln avseende förluster som uppkommit under 1981 permanentas såvitt avser premieobligationer vilka utgivits 1980 eller tidigare.

I motionerna 141 av Erik Wörnberg m. fl. (s) och 140 av Lars Werner m. fl.

(vpk) yrkas avslag på propositionen. Motionärerna i den förra motionen erinrar bl. a. om att riksdagen i samband med att övergångsregeln antogs klart uttalade att den skulle vara tidsbegränsad till ett år och finner det, mot bakgrund bl. a. av den rådande osäkerheten på premiemarknaden, rimligt att riksdagen f. n. intar en avvaktande attityd. Om premiemarknadens återhämtning skulle utebli eller ske alltför långsamt, kan det enligt motionärerna finnas anledning vidta åtgärder på skatteområdet eller i andra avseenden som positivt påverkar kursutvecklingen. I vpk-motionen framhåller motionärerna att de principer som legat bakom 1980 års riksdagsbeslut alltså gäller. Förslaget i propositionen strider emellertid mot dessa principer och bör därför avvisas.

Förra årets riksdagsbeslut i fråga om avdrag för förluster på premieobligationer tillkom för att motverka den osunda spekulation på premiemarknaden som dittillsvarande kvittningsmöjligheter gett upphov till. Konsekvenserna av riksdagsbeslutet blev ett kursfall. Att detta kursfall blev kraftigt berodde bl. a. på att kurserna till följd av just spekulationerna på premiemarknaden tidigare varit orimligt uppdrivna.

Som s-motionärerna framhåller torde man kunna anta att premiemarknaden nu är på väg mot en långsam förbättring. En omständighet som stöder ett sådant antagande är att det premielån som utgavs tidigare i höst blivit en påtaglig framgång.

Departementschefen uttalar i propositionen att de begränsningar i rätten att dra av förluster på premieobligationer som genomfördes vid förra riksmötet burits upp av starka principiella skäl och att det – som finansutskottet framhöll i samband med tillkomsten av de nya bestämmelserna – inte kan anses rimligt att statens upplåning skall vila på en osund extramarknad av det slag som tidigare kvittningsregler skapat.

Utskottet, som ställer sig bakom departementschefens uttalande, anser att man inte utan tungt vägande skäl bör frångå de principer som legat till grund för förra årets begränsningar av kvittningsrätten.

I propositionen har som enda motivering för att utvidga kvittningsmöjligheterna åberopats den i april i år mellan s, c och fp träffade överenskommelsen om grunderna för en skattereform, innebärande marginalskattesänkningar och en viss begränsning av underskottsavdragens värde i skattehänseende.

Utskottet finner de i propositionen uttalade farhågorna för de negativa effekter på premiemarknaden som den sålunda aviserade skattereformen kan komma att få betydligt överdrivna. I vart fall utgör reformen enligt utskottets mening inte en sådan omständighet som i nuläget motiverar att den övergångsvis beslutade utvidgningen av kvittningsmöjligheterna blir bestående.

Utskottet delar således den i s-motionen framförda uppfattningen att man f. n. bör inta en avvaktande attityd. Om det skulle visa sig att premiemarknadens återhämtning skulle utebli eller ske alltför långsamt kan det, som

s-motionärerna framhåller, finnas anledning för regeringen att vidta åtgärder som positivt påverkar kursutvecklingen och möjligheterna för staten att bedriva en fortsatt upplåning med premieobligationer.

Med åberopande av det anförda tillstyrker utskottet bifall till motionerna 140 och 141 och avstyrker propositionen. Utskottets ställningstagande innebär också avslag på det i motion 110 av Knut Wachtmeister m. fl. (m) framställda yrkandet om en utvidgning av den i propositionen föreslagna kvittningsrätten.

Utskottet hemställer

att riksdagen med bifall till motionerna 1981/82:140 och 1981/82:141 avslår proposition 1981/82:68 och motion 1981/82:110.

Stockholm den 3 december 1981

På skatteutskottets vägnar

ERIK WÄRNBERG

Närvarande: Erik Wärnberg (s), Knut Wachtmeister (m), Stig Josefson (c), Valter Kristenson (s), Wilhelm Gustafsson (fp), Rune Carlstein (s), Olle Westberg i Hofors (s), Tage Sundkvist (c)*, Hagar Normark (s), Bo Lundgren (m), Ingemar Hallenius (c), Olle Grahn (fp), Egon Jacobsson (s), Anita Johansson (s)* och Bengt Wittbom (m)*.

* Fj närvarande vid betänkandets justering.

Reservation

1. av Stig Josefson (c), Wilhelm Gustafsson (fp), Tage Sundkvist (c), Ingemar Hallenius (c) och Olle Grahn (fp).

Reservanterna anser

dels att det avsnitt av utskottets yttrande som börjar på s. 5 med "Förra årets" och slutar på s. 6 med "föreslagna kvittningsrätten" bort ha följande lydelse:

Ett yrkande av motsatt innebörd har framställts av Knut Wachtmeister m. fl. (m) i motion 110. Motionärerna anser att den av riksdagen förra året övergångsvis beslutade utvidgningen av kvittningsrätten bör göras permanent inte bara i fråga om äldre lån utan också i fråga om obligationer som utgetts eller utges 1981 eller senare. Motionärerna pekar på att det knappast finns någon billigare form för staten att låna upp pengar än att ge ut premieobligationer. Med hänsyn härtill och då de anser det stötande att premieförluster skall behandlas olika beroende på vilket år en obligation

utgetts bör enligt deras mening ett kvittningsförbud för premieobligationer utgivna 1981 eller senare inte genomföras.

De begränsningar i rätten att dra av premieförluster som riksdagen genomförde i slutet av förra året tillkom i syfte att motverka den osunda spekulaton på premiemarknaden som dittillsvarande kvittningsmöjligheter gett upphov till. Det förelåg enligt utskottets mening starka principiella skäl för riksdagens beslut att begränsa kvittningsmöjligheterna.

Efter riksdagsbeslutet har i april i år träffats en överenskommelse mellan c, fp och s om grunderna för en skattereform, innebärande marginalskattesänkningar och en begränsning av underskottsavdragens värde i skattehänseende. Det torde knappast kunna bestridas att den sålunda aviserade skatteomläggningen – om inte särskilda åtgärder vidtas – kan komma att negativt påverka vissa större placerares vilja att investera i obligationer och att detta i sin tur kan leda till ytterligare kurspress till förfång för framför allt småspararna.

Mot den bakgrunden kan det – som departementschefen framhåller – finnas anledning att nu åter pröva frågan vilken omfattning begränsningsreglerna bör ha. Vid denna prövning finns enligt utskottets mening anledning att gå fram med försiktighet. Det är angeläget att syftet med 1980 års lagstiftning inte äventyras. Samtidigt bör reglerna vara så utformade att allmänhetens förtroende för premieobligationsmarknaden inte rubbas så att möjligheterna för staten att bedriva en fortsatt premieupplåning påtagligt begränsas.

Förslaget i propositionen innebär att kvittningsrätten begränsas till lån som utgetts 1980 och tidigare och att kvittning får ske endast mot vinster på börsnoterade värdepapper. Som utskottet framhöll förra året torde de mest flagranta fallen av spekulaton ha avsett kvittning mot stora fastighetsvinster. Med hänsyn härtill tillstyrker utskottet propositionen. Av det anförda framgår att utskottet inte är berett medverka till den i motion 110 begärda utvidgningen av kvittningsmöjligheterna. Utskottet avstyrker följaktligen bifall till samtliga motioner.

dels att utskottet bort hemställa

att riksdagen med bifall till proposition 1981/82:68 och med avslag på motionerna 1981/82:110, 1981/82:140 och 1981/82:141 antar det i propositionen framlagda förslaget till lag om ändring i kommunalskattelagen (1928:370).

2. av Knut Wachtmeister, Bo Lundgren och Bengt Wittbom (alla m)
Reservanterna anser

dels att det avsnitt av utskottets yttrande som börjar på s. 5 med "Förra årets" och slutar på s. 6 med "föreslagna kvittningsrätten" bort ha följande lydelse:

Ett yrkande av motsatt innebörd har framställts av Knut Wachtmeister m. fl. (m) i motion 110. Motionärerna anser att den av riksdagen förra året

övergångsvis beslutade utvidgningen av kvittningsrätten bör göras permanent inte bara i fråga om äldre lån utan också i fråga om obligationer som utgetts eller utges 1981 eller senare. Motionärerna pekar på att det knappast finns någon billigare form för staten att låna upp pengar än att ge ut premieobligationer. Med hänsyn härtill och då de anser det stötande att premieförluster skall behandlas olika beroende på vilket år en obligation utgetts bör enligt deras mening ett kvittningsförbud för premieobligationer utgivna 1981 eller senare inte genomföras.

Förra årets riksdagsbeslut i fråga om avdrag för förluster på premieobligationer tillkom för att motverka spekulation på premiemarknaden. Beslutet fattades utan att föregås av en analys av konsekvenserna för premiemarknaden. Kursfallen blev mycket kraftiga och statens möjligheter att emittera nya obligationer starkt beskurna.

Innan förra höstens kvittningsförbud kunde staten årligen ge ut obligationer till ett värde av 4–5 miljarder kr. per år på för staten mycket fördelaktiga villkor. Efter kvittningsförbudet har riksgäldskontoret först nu i höst ansett det vara möjligt att emittera nya premieobligationer och då på villkor som varit mindre gynnsamma för staten än tidigare.

I propositionen framhåller departementschefen att förslaget om begränsning av det skattemässiga värdet av underskottsavdragen utan tvivel kan utgöra en negativ faktor för de större placerare som finansierar sina obligationsinnehav med lån.

Utskottet, som delar departementschefens uppfattning, anser det av denna anledning nödvändigt att ytterligare förbättra statens möjligheter att i framtiden ge ut premieobligationer. Detta kan lämpligen ske genom att, som föreslås i motion 110, kvittningsrätt för realisationsförlust vid försäljning av premieobligationer mot realisationsvinst vid försäljning av börsnoterade aktier och andelar i aktiefonder även skall gälla premieobligationer utgivna 1981 eller senare. Därigenom undviks också det enligt utskottets uppfattning stötande att man får två olika obligationsmarknader, en för kvittningsbara och en för icke kvittningsbara premieobligationer.

Med återopande av det anförda tillstyrker utskottet bifall till motion 110 och avstyrker propositionen och motionerna 140 och 141.

dels att utskottet bort hemställa

att riksdagen med bifall till motion 1981/82:110 och med anledning av proposition 1981/82:68 samt med avslag på motionerna 1981/82:140 och 1981/82:141 antar det i propositionen framlagda förslaget till lag om ändring i kommunalskattelagen (1928:370) med den ändringen att punkt 4 av anvisningarna till 36 § erhåller följande som reservanternas förslag betecknade lydelse.

Utskottets förslag

Reservanternas förslag

Anvisningar
till 36 §

4. Avdrag för ----- som förlusten.

Avdrag för realisationsförlust på grund av avyttring av premieobligationer, som har utfärdats här i riket, får göras endast från realisationsvinst som har uppkommit vid avyttring av sådana premieobligationer. Har de med förlust avyttrade premieobligationerna utfärdats år 1980 eller tidigare, får dock avdrag för förlusten göras även från realisationsvinst vid avyttring av

a) sådan aktie i svenskt aktiebolag som vid tidpunkten för avyttringen av aktien är inregistrerad vid Stockholms fondbörs och

b) andel i sådan svensk aktiefond som, vid ingången av det år då andelen avyttras, till minst två tredjedelar består av vid Stockholms fondbörs inregistrerade aktier i svenska aktiebolag.

Avdrag för ----- det året.

Avdrag för realisationsförlust på grund av avyttring av premieobligationer, får göras, förutom från realisationsvinst vid avyttring av sådana premieobligationer, från realisationsvinst vid avyttring av

a) sådan aktie i svenskt aktiebolag som vid tidpunkten för avyttringen av aktien är inregistrerad vid Stockholms fondbörs och

b) andel i sådan svensk aktiefond som, vid ingången av det år då andelen avyttras, till minst två tredjedelar består av vid Stockholms fondbörs inregistrerade aktier i svenska aktiebolag.

